

UČITELJSKI TOVARIŠ

Glasilo avstrijskega jugoslovanskega učiteljstva

Vse spise, v oceno poslane knjige itd. je pošiljati samo na naslov:

Uredništvo Učiteljskega Tovarša v Idriji.

Rokopisov ne vračamo.

Vse pošiljatve je pošiljati franko.

Učiteljski Tovarš izhaja vsak petek popoldne. Ako je ta dan praznik, izide list dan pozneje.

Vse leto velja . . . 8 K
pol leta 4 „
četrt leta 2 „
posamezne številke po 10 h.

Za reklamne notice, pojasnila, poslana, razpise služb je plačati po 20 h za petit-vrsto. Priloge poleg poštnine 6 K.

Za oznanila je plačati od enostolpne petit-vrste, če se tiska enkrat . . . 14 h
„ „ „ dvakrat . . . 12 „
„ „ „ trikrat . . . 10 „
za nadaljna izvršenja od petit-vrste po 8 h.
Oznanila sprejema Učiteljska tiskarna (telefon št. 118).

Naročnino, reklamacije, to je vse administrativne stvari je pošiljati samo na naslov:

Upravišstvo Učiteljskega Tovarša v Ljubljani, Gradišče št. 2.

Poštna hranilnica št. 53.160.

Reklamacije so proste poštnine.

Zaveza avstr. jugosl. učiteljskih društev.

Program

XXI. glavne skupščine

Zaveze avstr. jugosl. učiteljskih društev

dne 15., 16. in 17. avgusta 1909 v Mariboru.

I. V nedeljo dne 15. avgusta.

1. Ob 1/2 11. uri predpoldne seja upravnega odbora v mali dvorani „Narodnega doma“.

Dnevni red:

- a) Poročilo o delovanju vodstva „Zaveze“;
 - b) določitev poročil za delegacijo;
 - c) predlogi in nasveti.
2. Ob 3. uri popoldne zborovanje delegacije v mali dvorani „Narodnega doma“.

Dnevni red:

- a) Predsednik otvori zborovanje;
- b) legitimiranje delegatov in delegatkinj;
- c) tajnikovo poročilo o delovanju Zaveze in Zavezih društev;

Kdo vzgaja uskoke?

(„Slovenec“ št. 171. — Dopis iz kroga mlajših.)

Spoznanje je mnogokrat tudi ono, kar privede človeka do konflikta z razumom. Prijatelj, dopisnik „Slovenca“, tako ti!

Popolnoma osebni predsodki, malenkostne nevednosti, osebno sovraštvo in princip, ki si z njim prestopil — koristolovstvo, je ono, zaradi česar si se obrnil od nas — in sedaj si se misliš masčevati. Če te črevelj žuli, ga sezu!

Torej to so tvoji predsodki, to je ono, po čemer ti obsojaš organizacijo! Ti ne vidiš v organizaciji ničesar drugega nego le dvoje skupin ljudi! Ti ne vidiš v organizaciji ničesar drugega nego predsednika in njegovo individualnost, ki je odvisna od slučaja? Ti vidiš le slučaje, a ne pojmiš bistva organizacije, ne pojmiš načel. Potem se ni čuditi, da te niso

upoštevali, o čemer jadicuješ — da Jelenčeva avtoriteta ni pustila mlajših do besede. Torej besede si si želel? Upam, da si jo dobil!

Vkljub temu pa moram konstatirati, da ne veš, kaj je bistvo organizacije — kar se bo še pozneje izkazalo — da bistvo ni skupina ljudi, predsednikova osebnost in slučajne razmere, temveč so bistvo tu skupna načela.

Nisi upošteval pri taki obsodbi bistva, zato si se spustil na nivo osebnosti, slučajev in zabavljanja.

Ne veš torej, da se naša organizacija ne bori za Jelenčev osebno, ampak za napredno načelo! Da, saj morebiti še ne veš, da si s tem, ko si prestopil iz organizacije v nasprotno organizacijo, pripoznal tudi nasprotno načelo! Morebiti se smatraš še za naprednjaka!?

Prijatelj! Pogledj zgodovino človeštva, po-

- a) blagajnikovo poročilo in poročila upravnikov Zavezinih listov.
 - d) poročilo računskih pregledovalcev za leto 1908 (§ 15 posl. reda.)
 - e) volitev treh pregledovalcev računov. (§ 15. posl. reda.)
 - f) določitev letnih doneskov Zavezinih članov. (§ 7. lit. a Zav. pravil);
 - g) določitev vzporeda za glavno zborovanje (§ 24 Zav. pravil);
 - h) določitev časa prihodnji XXII. glavni skupščini Zaveze. (§ 22. Zav. pravil);
 - i) volitev vodstva in upravnega odbora Zaveze (§§ 8—13 Zav. pravil);
 - j) predlogi in nasveti.
3. Ob 8. uri zvečer koncert v veliki dvorani „Narodnega doma“. (Vabilo in vzpored koncerta se natisne posebej.)

II. V ponedeljek dne 16. avgusta.

1. Ob 10. uri predpoldne

slavnostno glavno zborovanje.

v proslavo štiridesetletnice državnega šolskega zakona v veliki dvorani „Narodnega doma“.

Slavnostni govor govori gg. dr. Ljudevit Pivko in Engelbert Gangl.

2. Ob 1. uri banket v restavracijskih prostorih „Narodnega doma“.

III. V torek dne 17. avgusta.

Izleti v Savinjske planine, na Pohorje ali na Kozjak.

Vodstvo Zaveze.

Tajnik:
Drag. Česnik.

Predsednik:
L. Jelenc.

glej kulturno zgodovino, zgodovino znanosti — in videl boš črno črto, ki je vedno nasprotovala kulturi in znanosti. In šola, tovariš? — Ali šola znanost zamuja? Ali hoče šola tudi kulturo zatirati? Morebiti se tudi tebi zdi prav, da dandanes človeku ni potreba nikakega znanja? Mi stojimo na stališču, da mora šola znanje širiti in dvigati kulturo!

In ta črna črta, prijatelj, ki nam jo kaže zgodovina, to je klerikalizem! — Torej klerikalizem je nasproten šolstvu, ker je nasproten kulturi, znanosti. In ti pospeševalec šolstva, si pokazal klerikalno načelo in to potrdil s svojim prestopom — o, ironija! — saj načel niti poznal nisi!

Saj si sedel še včeraj pri naši mizi! In danes? — Kaj te je privedlo do tega, si povedal v „Slovenec“!

Ti nisi bil kulturno zavzet, zakaj kulturna izprememba — če se vrši — se vrši

polagoma; tekem več let dobi naša duša nove temeljne nazore o svetu in šele potem je posledica, da zaradi kulturne izpremembe prestopi človek tudi političsko, ako se to zadnje ne zgodi iz grdega egoizma. Smer politike se naravno krije s smerjo kulture. — In tvoje političsko prepričanje? — Iz članka povzeto, je bilo odvisno popolnoma od drugih in je temeljilo na osebnih predsodkih in slučajnih razmerah, brez nekakšne kulturne podlage. — In kdor prestopi od danes do jutri, on je političski begun in kulturni izdajalec, ako je bil sploh kulturno zavzet. Njegov prestop ne izvira iz kulturnega uverjenja, nego iz prikritih, često osebnih nagibov.

Bil si razočaran, ko si prestopil, zato si se v „Slovenec“ obrnil zopet do svojih tovarišev, si jim povedal, kaj ti ni bilo v organizaciji všeč, si nasvetoval, kaj naj se odstrani in namignil — da potem prideš nazaj!

Jelenčeva oseba ti ni všeč! Res je, da je že potreben počitek, zakaj opravljal je dolgo in težavno delo, ko ni bilo skoro nič delavcev — a sedaj, ko ne bo več balasta v organizaciji, ko se je izčistilo — sedaj bo nekoliko lažje, ne bodo ovirali dela vsaj lastni tovariši! Sicer se vam pa ni bati, da ni zmogljive moči za vodstvo, in vam rečemo, da vas bo ta ob nastopu še bolj skrbela, ker nje moči še niste ubili in vam bo segla še globlje v dušo. — O složnem nastopanju pa molčite, ker ravno vi, ki vas ni več, niste poznali nikake discipline.

Tudi svežega življenja ne potrebuje „Zaveza“. Saj se je ono, z zastarelimi in škodljivimi nazori samo odstranilo. In mlajše moči, te se ne bodo več okuževale in prišle bodo do besede, ker jim ne bodete več vi zastrupljali nazore. „O drugem licu“ še celo ni govoriti, ker bi se z novimi idejami, ki bi prišle po naraščanju, lice „Zaveze“ le osvežilo, a nikakor ne izpremenilo nje bistvo.

In ti si upaš v dvomu reči in doslovno zapisati: „Ali bi res ne bil mogoče dan sprave celokupnega slovenskega učiteljstva z mislimi in težnjami večine slovenskega ljudstva?“ In še pristavljaš: „Stara z birokratskim libe-

LISTEK.

Kako naj širi šola med narod smisel za snago?

Peter Medvešček.

(Dalje.)

Hišna oprava, ki je in tudi mora biti pri kmetu preprosta, bodi snažna. Snaga hišne oprave je kaj cena in lahka. Malo vode, malo peska, malo sode in v par urah je vse pohišje v glavnem delu naših stanovanj — v hiši v ožjem pomenu besede, ali v kuhinji in izbi precej snažno. Večina tega dela morejo opraviti deklice, snaga kuhinjske oprave pa sodi na vsak način v njih področje pod nadzorstvo gospodinje ali nje namestnice. Deklice, ako se jim zbudi smisel za snago, kaj rade opravljajo tak posel, kakor tudi rade perejo. To pa sodi v področje naših koleginj, ki se ne smejo ogibati tudi preprostih kmetijskih hiš. O tem pa kasneje.

Zapustimo notranje prostore, kjer je večkrat pravo pravcato smetišče, ne da bi vprašali za dovoljenje vstopa v spalnico — družinsko svetišče — kjer je večkrat še večja nesnaga nego v prvih prostorih. Priznati pa moramo pohvalno, da se je obrnila tudi ta snaga, mnogo na bolje.

Spalnice odgovarjajo zvečine svojemu namenu, le bolj poredkoma so še zalege vsakovrstnemu mrčesu, ki izpreminja počivališče — v mučilnico. Smisel za snago je dosegel tudi tu najskrivnejše prostore in požene nasnago čimprej.

Da je kuhinja in izba večkrat tako nesnagna, je kriva nje leža v prtiličju v dotiki z dvoriščem, gnojiščem in hlevom. Prisrčna je zares taka uredba naših kmetijskih stanovanj, a z ozirom na snago je najnesrečnejša.

Kokoši, ki ne spadajo v hišo našo, se ne dajo odpoditi s praga. One vedo, da od tu prihaja gospodinja s polnim periščem. Preišč, ako pride iz hleva, jo udari naravnost v hišo klicat gospodinjo ali deklo. Tudi krava in vol ne gresta vedno naravnost po svoji poti, am-

pak se oglašata pred hišo in celo vanjo bi šla, ako bi ne bil za hrbotom takoj gonjačev bič. In pri takih okoliščinah ni mogoče misliti na snago pred hišo, dokler ne bo imel naš kmet ločenega vhoda v svoje stanovanje od vhoda v hleve svoje živine.

4. Snaga javnih prostorov: ulic, poti, cest, trgov itd.

Kakor ni bilo nekdaj smisla za snago v hiši in dvoriščih, okolo hiš, ravnotako je bilo po javnih prostorih pravo torišče nesnaga. Malo po malem se napreduje tudi v tem pogledu. V starem veku se je cedil po obljubljeni deželi Kanaan med in mleko, tako se je po naši domovini razlivala gnojnica. Pred kmetijskimi hišami na dvorišču je bilo gnojišče, ki se je od njega otekala gnojnica posebno ob deževju po vasi in poteh. Vsa dobrot gnoja je odhajala z gnojišč ali v zrak kot puh ali kot gnojnica po poteh ali na bližnja, nižja zemljišča, ali celo v potoke in reke in po teh v morje, kjer leži bogastvo naših kmetij za vedno izgubljeno za človeštvo.

Koliko se je že govorilo, učilo, pisalo o

vednosti gnojnice za kmetijstvo; žal, da preveč zaman. Precejšen napredek je že opaziti, a vedno le še premajhen.

Pred leti sem bil pri tovarišu-prijatelju. Ogledoval sem njegov bujni rastoč sadovnjak. Zakaj ni bil tudi sosedov tak?

Na tovarišev sadovnjak se je izcejala gnojnica od celega sela; zato sem rekel prijatelju. Dokler bodo tvoji sosedje nemarni glede gnojnice, toliko časa boš imel ti lep sadovnjak na njihov račun.

V takih slučajih prihaja nevednost večine v prid posameznikom, katerih zemljišče ima ugodno nižjo ležo. V takih slučajih ni škoda toliko, kolikršna je sicer, ako se izteka gnojnica po poteh v potoke. Glede snage v vaseh, po katerih se marsikje cedi gnojnica, ni govora, zakaj s poti prihaja nesnaga tudi v stanovanja.

Še nekaj bi rad opozoril pri tej priliki. Lep pogled v prihodnost našega kmetijstva nam daje dejstvo, da rapidno raste nabava umetnih gnojil v nekaterih delih naše dežele, posebno Vipavskega. Za več tisočakov

ralizmom prepojena kri seveda ne prenese takih predstav, kaj šele istine!

Tudi mlajša kri ne prenese takih predstav, ker ne stoji v vrsti onih idealistov, ki neprenehoma jadikujejo po učiteljski in slovenski slogi in le v popolni slogi vidijo svojo rešitev. Mi hočemo v prvi vrsti uvaževati dejanski položaj in računati z realnimi razmerami. Prepričani smo, da je sloga spričo dejanskega položaja in spričo človeške narave prvič nemogoča in drugič je pa taka sloga, ki si je žele razni fantasti, tudi povsem nepotrebna, da, celo škodljiva.

Nas ločijo načela, prvo kulturi in šolstvu prijazno, drugo kulturi in šolstvu neprijazno, nasprotno, klerikalno načelo.

Med načeli ni kompromisa in je boj neizogiben! Če bi se pa vendar nasprotje med načeli izkušalo na umeten način prikriti, bi bilo to nesmiselno slepljenje samega sebe, ki se končno masčuje na eni ali drugi strani in stvari le škoduje.

Sicer je pa ravno v živahnem boju tudi živahno življenje. Seveda ne tam, kjer vlada strast in zaradi osebnega boja tudi osebno sovraštvo; tam, kjer vse prevladuje osebne koristi; ampak samo tam, kjer je boj stvaren in se bojuje z dokazi!*)

Te nastave člankar, ki si jih nastavlja našemu učiteljsstvu na deželi, ostanejo prazne, zakaj vsakdo spozna njih namen in se ne da varati!

In mrtvo telo „Zaveze“ bo zopet oživel, ker se ne bo potreba bati izustiti vsake besede v lastnih vrstah, ker ni več onih, ki nesó to, kar so včeraj zvedeli pri nas, ko so se nam hlinili kot prijatelji, v sovražni tabor; ker ni onih, ki takorekoč ukradejo rokopis nam in ga neso nasprotniku, da ga on natisne. Tako daleč moralno propalih nimamo več!**)

O zborovanjih okrajnih učiteljskih društev ne vemo, če se je člankar prepiral, kako delujejo na deželi. Gotovo pa je, da v članku ne dobimo posebne duhovitosti in je popolnoma naraven sklep, da ti potem gotovo ni bilo mnogo na predavanjih in le odtod izvira oni tvoj neznanjski — dolgčas. Da bi pričakovali od takih članov predavanj — še celo ne! Isto velja tudi o udeležbi drugače na deželi, drugače v Ljubljani. Sicer se pa tudi ni čuditi, da se ravno v Ljubljani ne dobi smisla za sestanke, če upoštevamo dejanski položaj, da je ravno tu koristolovstvo najbolj razvito in si je naš deželni šolski svet vzel za princip, pošiljati sedaj vse „boljše“ v Ljubljano.

Prezreti pa ne smemo, da je člankar računal le z razmerami na Kranjskem in pri tem popolnoma prezrl druge kronovine. Če so na Kranjskem z mnogimi častnimi izjemami razmere za Slomškarijo še dokaj ugodne, se ne sme potem že izreči splošne sodbe, zakaj gotovo je, da se je to, kar se je pridobilo, privleklo z največjim pritiskom in nasiljem. — O članih, kakor že rečeno, imamo razen Ljubljane

*) Dr. Lampe je n. pr. na zadnjem shodu v Vodmatu izkušal z dvema neresnicama utemeljiti svoje in pa svoje stranke sovraštvo do učiteljstva. Dasi smo mu dokazali laž, vendar je ni prekleal. Tak boj ni stvaren, ampak nevreden je moža!

Uredn.

**) Ob ugodni priliki bomo govorili jasneje.

Uredn.

prihaja umetnih gnojil v posamezne občine, Prav! Koliko pa je vredna gnojnica, ki gre iz teh občin v igubo? Ne pretiravam, ako trdim, da izhaja v izgubo vsaj toliko vrednost z gnojnico in izhlapevanjem gnoja zaradi neurejenih gnojišč. In zakaj tako? Snaga je temu kriva! Čudno, a vendar resnično. Naš kmet ima še precej smisla za snago; ko pa se z gnojnico ne da lahko opraviti brez onesnaženja, zato kmet nima rad oprava z njo. Poleg tega pa pride v poštev neprijeten duh gnojnice. Obojega ni pri umetnih gnojilih. Te se prodajajo v taki obliki, da se z njo kmet ne onesnaži, a tudi nosu ni neprijetna.

Tako postopanje pa nasprotuje umnemu gospodarstvu. Našemu kmetu bo treba naprav, da bo izkoriščal gnojnico na način, ki mu bo približno tako prijeten kakor je oni z umetnimi gnojili; da ne bo žaljen niti njegov smisel za snago niti njegov nos.

Sklepam s trditvijo, da se je smisel za snago med našim narodom precej razširil in da gojim upanje, da bo vedno večji tako, da prihodnji rod doživi, da bo glede snage zadovoljiv.

(Dalje.)

in Kranjske tudi druge kronovine in tudi v Ljubljani je težišče na naši strani.

„Zavezina“ zborovanja — tudi to je točka, pri kateri smo res spoznali, da so član karjeve besede resnične; zakaj vidi se tu res medlost njegovega obraza in nesmisel njegovega prihajanja k zborovanjem. Nepotrebno računskih zaključkov, referatov itd. — kar se poudarja — koncertov, to pa kvalifikuje dopisnikovo razumnost in smisel za umetna proizvajanja, potem ni čudo, da ne pojmi pozitivnih uspehov, ker jih morebiti pričakuje takoj na mestu in jih pogreša.

Jelenčeva obošenost na — liberalni frak! Ironija, da vleče to poštene in značajne učitelje od „Zaveze“. Kdo ima daljši frak od naše duhovščine, pod katerega ste zlezli? Le vprašanje nastane, ali ste zlezli iz časti do njih ideje ali iz koristolovstva; imate morebiti že spisan dekret, ali pričakujete službe v Katoliški tiskarni, li mogoče ste v nevarnosti, da pridete v disciplinarno preiskavo, vas je li privedel strah sedanje vlade, se li ne zavedate točnega izpolnjevanja svojih stanovskih dolžnosti?

Tudi glede izstopa „Zaveze“ iz narodno napredne stranke vladajo precej nejasni pojmi. Najprej moramo člankarja poučiti, da mi razločujemo oficiale izstop organizacije kot take iz stranke, a še ni s tem rečeno, da mora pasti vsak posameznik že v ekstremno mišljenje. „Zaveza“ se je smatrala od posameznikov kot nekaj agitacijski odsek narodno napredne stranke in je ravno s tem oficijalnim izstopom zavrgla to mišljenje in pokazala, da se ne da vezati na politične stranke, če je zadeva učiteljskim in šolskim interesom škodljiva.

Ni pa pri tem misliti, da je s tem kaj grešila proti naprednemu načelu, zakaj gotovo je, da je to načelo vsakemu učitelju neobhodno potrebno in je le naprednemu šolstvu prijazno. Torej je posameznega učitelja moralna dolžnost, truditi se za povzdigo tega načela, in najsibo to predsednik „Zaveze“ ali kak drugi član, ker on ne izjavlja, da se smatra naprednjakom kot predsednik „Zaveze“, temveč kot učitelj.

Torej je ravno s tem izstopom pokazalo učiteljstvo, da ima strogo stanovsko organizacijo, ki ne pripada oficijalno nobeni politični stranki, akoprav se smatrajo nje posamezni člani kot pristaže te ali one stranke. Seveda je pa pri tem pripomniti, da se mora „Zaveza“, ako hoče povzdigniti šolstvo, v tem oziru pridružiti naprednemu načelu, ki nam ga podaja moderni svetovni nazor.

In tista klopota pri nadomestni deželnozborni volitvi! Tudi tu moramo člankarju oporekati, ker ta nima neposrednega stika z naprednim načelom in je le napaka taktike in postopanja narodne napredne stranke, ki pa s tem ne izpremeni načela samega v bistvu nič.

Jelenc, postavljen za kandidata kot predsednik „Zaveze“, torej reprezentant učiteljstva, je bil primoran izvajati konsekvence napačnemu postopanju stranke, izreči oficijalen izstop stanovske organizacije iz stranke, a s tem nikakor ni izjavil tega zaradi svoje osebe, temveč kot tak član „Zaveze“. Sicer pa po taktiki nar. napr. stranke na Kranjskem ni obsojati enakih strank drugih dežel, in ima učiteljstvo izvajati konsekvence, da se to popravi, le na Kranjskem, zavzema pa tudi pri tem popolnoma drugo stališče v slovenskih obmejnih deželah.

Ni pa posledica tega, da bi se moralo učiteljstvo na Kranjskem izneveriti napredni ideji in je popolnoma opravičeno, da obdrži svoje mandate, zakaj sprejelo jih ni kot zastopništvo „Zaveze“, temveč kot osebe same, zaradi svoje delavnosti, osebnosti itd.

O protestnih shodih zaradi discipliniranja naj se člankar spomni na to, da živimo sedaj v popolnoma drugih razmerah nego pred leti. Discipliniranje v tej meri kakor ga proizvajajo slavni gospodje danes, je bilo pred leti nemogoče. Gladovanje in preganjanje ni bilo princip, temveč je moral biti že izreden slučaj, kakor n. pr. Jakličev.

Dandanes ni več na Kranjskem zmernosti in pravice. In niti v obmejnih deželah, kjer so zastopniki oblastev naši narodni nasprotniki, se ne postopa z učiteljstvom tako kakor na Kranjskem!

In vi se dičite z Jakličem, ki vas samo zaničuje in bije po vas po shodih! Imate ga za lep zgled in hodite za njim! Le tako naprej! — Ponašati se boste začeli še s Smrdelom! Tudi za učiteljski stan je dobro, da se je našel kotichek, kamor se izločajo... Dixi.

Dar učiteljstva za obrambni sklad Družbe sv. Cirila in Metoda.

Velecenjene tovarišice, predragi tovariši! Res, slabo je naše gmotno stanje, a za izredne čase izredno silo je treba izredne požrtvovalnosti. Valovi prodirajočega potujčevanja mogočno pluskajo ob našo domovino in sovražniki naši se pripravljajo na veliko akcijo, da nas — zatro. Redno delovanje Schulyreina in Südmarke jim je še prepočasno in seči hočejo po izrednem sredstvu, da nas prej premagajo. Na Roseggerjev poziv bodo Nemci zbrali 2 milijona za ponemčevalne svrhe; eno četrtino te vsote že imajo zbrano.

V obrambo zoper nakanne sovragov so pričeli Slovenci zbirati za obrambni sklad Družbe sv. Cirila in Metoda. Četudi smo Slovenci mali narod, a živeti hočemo in baš ker smo mal narod, je dolžnost vsakega posameznika tudi neimovitega, da sodeluje, sozrtvuje pri obrambi zoper tuje navale. Za Roseggerjev sklad darujejo sicer bogataši po tisočake, darujejo pa tudi nemški uradniki, učitelji in dijaki svoj obolos. — Ali se naj slovenski učitelji v ljubezni do naroda damo osramotiti, ali ni naša sveta narodna dolžnost, da tudi mi, neimoviti, damo svoj dar domu na oltar?! Saj smo sinovi naroda, saj delujemo med narodom za narod in narodova nevarnost je naša nevarnost. in dobrobit naroda je tudi dobrobit njegovega učiteljstva. Darujmo torej tudi mi vsak po svoji moči za obrambni sklad Družbe sv. Cirila in Metoda. Uvedimo skupno akcijo, in uspeh bo gotovo tak, da bo v korist domovini nam pa v čast. Pokažimo svojo ljubezen do naroda v dejanju s skupno akcijo; s tem izpodbudimo tudi druge k izredni požrtvovalnosti, a naš stan si pridobi ljubezen in spoštovanje narodnih krogov.

Predlagam sledeče:

I. Vsaka zavedna slovenska učiteljica in vsak zaveden slovenski učitelj daruj v teku petih let vsaj 60 K — imovitejši naj dajo več — za obrambni sklad Družbe sv. Cirila in Metoda.

II. Letos in tudi prihodnje leto uvedimo na dan 20. septembra po vsem slovenskem narodno zbirko za obrambni sklad Družbe sv. Cirila in Metoda.

III. Ob skupščini „Zaveze“ avgusta t. l. v Mariboru se naj izvoli poseben odbor, ki bo vodil zbirko učiteljstva za obrambni sklad Družbe sv. Cirila in Metoda.

Do tedaj, da se izvoli ta odbor, naj se pošiljajo prijave podpisanemu koliko in v kolikih obrokih hoče kateri darovati. Posebne poštne položnice za to svrhu so vsakomur na razpolago pri socialnem odseku „Zveze slov. štaj. učiteljstva.“

V Narapljah pri Ptujski gori, dne 24. julija 1909.

Anton Pesek,

predsednik socialnega odseka „Zveze“.

Naš denarni zavod

Geslo: Kar plodono naložim, v pomoč le sebi podarim.

Hranilnica in posojilnica Učiteljskega konvikta v Ljubljani.

registrirana zadruga z omejenim jamstvom.

Promet do konca julija: K 135.106'45.

Naznanilo. Kdor želi od zadruge kakih informacij, naj za odgovor priloži 20 h v pošt-nih znamkah. Na prošnje brez vpošiljatve navedenih znamk se ne odgovarja.

Uradne ure: Vsak četrtek od 1/2 2.—1/2 3. popoldne in vsako soboto od 6.—7. zvečer.

Strahovlada.

Odkar ima S. L. S. večino v deželnem zboru in deželnem šolskem svetu v blaženi deželi Kranjski, vladajo razmere, ki nas spominjajo na srednjeveško inkvizicijo. Zavladala je strahovlada, ki jo čutijo vsi od zadnjega delavca do uradništva, posebno pa čuti težo te strahovlade slovensko napredno učiteljstvo.

Po državnih zakonih je sicer tudi učitelj z drugimi stanovni enakopraven državljani, a dejansko nima naše učiteljstvo nobenega dokaza o enakopravnosti. Nastavijo ga sicer c. kr. dekretom kot stalnega, a ta stalnost je bridka ironija, ker ga lahko vsak dan vzdignejo s prijaznega kraja in pošljejo v največje hribe. Mnogokdo poreče, da je z uradnikom ista stvar, a ni tako. Zgodi se sicer časih, da koga pre-

stavijo, ki je gospodom tam gori neljub, a vendar so to le sila redki slučaji. V zadnjem času poznamo samo slučaj Žun in Tomažin.

Vse drugače je pri učiteljstvu. Tekom dobrega leta so prestavili sedem učiteljev iz enega kraja v drug kraj, kamor ne bi sami nikoli prosili. Pognali so jih od ljudstva, ki jih je imelo rado, pregnali so jih na pritisk klerikalcev, ki so jim bili ti učitelji neljubi. In zgodilo se je, da so zaslužnega 36 let s pohvalo in odlikovanji služkega nadučitelja Janka Žirovnika prestavili iz Št. Vida pri Ljubljani v Borovnico. Žirovnik ima še hčerko v šoli v Ljubljani in s tem, da je on sam bil nastavljen v bližini mesta, je lahko šolal svojo hčerko, a iz Borovnice mu bodo stroški šolanja za polovico več narastli. Poleg tega so mu vzeli še postranskega zaslužka več sto kron, ki jih je imel kot učitelj in voditelj obrtne šole v Šent Vidu, česar v Borovnici ne bo imel. Tako so nadučitelju Žirovniku „izboljšali“ gmotni položaj tisti ljudje, ki oznanjujejo krščansko ljubezen in pravičnost. Sicer smo o tem slučaju že natančneje poročali. Nadučitelja Potokarja so pognali iz prijaznega vinorodnega Št. Lovrenca na Dolenjskem v Banjloko, ki je nekje v hribih ob hrvaški meji, kamor še nikoli noben učitelj ni prosil. Ta ima več otrok, ki bi jih iz Št. Lovrenca z manjšimi stroški izsolal, a sedaj je najbolje, da pri tej oddaljenosti sploh opusti misel na šolanje svojih otrok in jih lahko vdnja v farovž za pastirje in dekle. Tako so znali zopet isti oznanjevalci Kristovega nauka ljubezni izboljšati življenski položaj nadučitelju Potokarju. Duševno in materialno stanje Potokarjevo je sedaj tako, da mu je obupati. O slučaju Silvestrovega prestavljanja je javnost tudi mnogo pisala, iz česar se je dognalo, da imajo Kanibali v Afriki več pietete, kakor naši vladalci učiteljstva, ki so Silvestra tako daleč prignali, da ni imel kam položiti na mrtvaški oder svojega otroka, ki mu je isti čas umrl, ko so ga v krščanski ljubezni izrejeni ljudje s celo družino vrgli na cesto. Nadučitelja Grmeka so pognali sredi zime v najhujšem mrazu iz prijazne Sore v Komendo, kjer so mu že naprej uprizorili krščanski ljudje primerno ugodnost, da je moral glasom dekreta tekom par dni oditi, a ni imel nikjer stanovanja v novem kraju v Komendi. Šele po posredovanju okrajnega glavarja se mu je dalo stanovanje, in kakor kaže interpelacija doktor Lampeta v deželnem šolskem svetu, ga bodo v kratkem zopet pognali iz Komende. Učitelja Fabinca so spodili z Jesenic na Gorenjskem tja dol nekam v samoto ob Savi, da tam pre-mišlja, če ni res, da se „trinoštvo in despotizem širi tam, kjer ena stranka dobi vesoljnost (ali pa učitelje) v svoje klešče“. (Beseda „Slovenca“.)

Nadučitelja Perka so prestavili iz Suhorja ob hrvaški meji k Sv. Lenartu nad Škofjo Loko visoko v hribe, kamor ne drži nobena cesta, temveč navadna hribovska pot. Mož ima petero otrok, ženo v pričakovanju, a seliti se bo moral iz skoro najbolj vzhodnega kraja Kranjske domalega na zahodno periferijo iste dežele. Kakšni stroški bodo to!? Na svojem mestu mu bo odkazano stanovanje z eno sobo in kabinetom. Kako naj se naseli v teh prostorih, je njegova stvar, ne pa morda stvar nemško-klerikalne zveze v deželnem šolskem svetu. Pri tem odloku je ljudi tega kalibra vodila „stramme und echte Christenliebe“. Iz Mirne peči so prestavili nadučitelja K. Pikla v Suhor. Tudi ta gotovo ne bo zadovoljen, da ga spravljajo od bližnje železnice v oddaljen kraj, a vdati se mora usodi, ki ga je zadela, in hvalliti Boga, da so mu sploh službo dali pod slavno vladno nemško-klerikalne zveze.

Kaj je bil povod tem prestavljanjem? Lahko rečemo, da samo denunciranje. Učitelju ni potreba pod sedanjost strahovlado nič drugega storiti, kakor izgovoriti kako svobodnejše mišljenje, ali če ne pusti, da bi ga v prah tep-tali; ako v šoli zahteva strogo disciplino in reden obisk šole, pa je že pogubljen. Gorje mu pa, če se na katerikoli način zameri mežnarju, kaplanu ali župniku! Takoj lahko začne pospravljati svoje reči. Ako ustanovi učiteljsko silno ali bralno društvo, mlekarstvo ali hranil-nico, tamburaški ali pevski zbor, „Sokola“ ali kako drugo društvo, je že po njem. To je danes kaznjivo dejanje; če pa ima učitelj pri tem še dejanski uspeh, potem se lahko pripravi za selitev. Zadnji čas je cela vrsta denunciranj učiteljev, kako se vedejo v cerkvi, celo kam zahajajo v cerkvi, zahteva se namreč, da pred oltar, s kom občujejo in kaj govorijo o tej ali oni priliki. Denuncirali so učitelja, da

je pozdravil brzojavno svobodomiselce, a se je dognalo, da je pozdravil našo „Zavezo“, denunciran je bil učitelj, da je hotel v cerkvi peti proti prepovedi župnika, da je posodil šolsko zastavo za neko slovesnost gasilcev, da se pri njem zbirajo „najslabši ljudje“ cele fare, da je dajal v cerkvi (kot organist) bonbončke pevkam, neka pritožba županstva navaja, da se učitelj upira duhovski in deželski gospodski itd.

Kdo pa vse te pritožbe, recte denunciranja preskrbi? Povsod duhovniki. Kaplani imajo pri tem poseben rekord, tako da starejši župniki že znatno zaostajajo za njimi. Terci-alke in drugi podrepani jim znosijo vse stvari na uho in potem napravi koncept pritožbe „gospod“ sam, ki ga prepiše gospod župan ali kdo drugi. Pošlje ga navadno naravnost na deželni šolski svet, da gospodje tam zanesljivo vse naprej preberejo. Potem pa prijadra gospod nadzornik in zaslišava otroke, župnika, kaplana, učitelje, župana itd. Vse se vrši tako, da je izključeno, da bi učitelja ne pokopali. Učitelju ne verjamejo ničesar, drugim vse. Stvar pride pred forum deželnega šol. sveta, kjer sede trije duhovniki: Kržič, Lesar, dr. Lampe, učitelj Jaklič, prof. Jarc, advokat dr. Šusteršič. Poleg teh dva „zastopnika“ učiteljstva ravnatelja Črnivec in Junowitz, dva deželna šolska nadzornika: Levec in Hubad, referent vitez Kaltenegger in zastopnik mestne občine dr. Tavčar. Klerikalna stranka sama ima 6 zastopnikov, liberalna 1. Vlada pa ima ostalih 5 udov. Ti možje odločujejo danes o usodi slovenskega učitelja. Kaj naj pričakuje od njih učitelj, ki ni poslušen farovžu? Lahko bi bilo klerikalce ustaviti pri njih divjanju, ako bi hotel baron Schwarz. Žirovnik ne bi bil prestavljen, ako bi Kaltenegger ne glasoval za prestavljenje. Ravnotako tudi drugim ne bi delali krivic, če ne bi dal baron Schwarz svojega blagoslova k vsemu temu početju. Zato poleg klerikalcev tvorijo tudi baron Schwarz strahovlado nad učiteljstvom, in njega zadene večja odgovornost, ker je dolžan kot namestnik cesarjev ščititi učiteljstvo, ki je svojemu cesarju vedno vdano, ki uči in vzgaja na podlagi cesarskih zakonov mladino za zveste podanike cesarstvu.

Morala klerikalcev je pač ohlapna na vseh koncih in krajih, zato ne pričakujemo nobenega poboljšanja, nasprotno, še poslabšanje, ker klerikalci se ne sramujejo največjih škandalov in korupcij, če jim služijo v korist njihove stranke. In preganjanje učiteljstva je sedaj ena kardinalnih točk njihovega političnega programa, ki je sankcioniran po samem škofu, ki hoče privedi s takimi sredstvi, kakor smo jih navedli, sestrado učiteljstvo nazaj h Kristusu kralju!

Iz naše organizacije.

Skupne zadeve.

Iz Zaveze avstrijskih jugoslovanskih učiteljskih društev. Del-gate za glavno skupščino so dalje prijavila sledeča društva:

XXVIII. Društvo učiteljev in šolskih prijateljev za šolski okraj ljubljanske okolice:

108. Ivan Petrič, učitelj-voditelj v Budniku.

109. Manca Žgur, učiteljica v Tomišlju.

XXIX. Konjiško učiteljsko društvo:

110. Anton Brumen, nadučitelj v Čadramljah.

111. Henrik Schell, nadučitelj v Žrečah.

112. Miroslav Kožuh, učitelj v Konjicah.

113. Alojzija Gorjak, učiteljica v Čadramljah.

114. Marica Pavlič, učiteljica v Tepanju.

115. Jozefa Stegenšek, učiteljica v Spitaliču.

XXX. Litijsko okrajno učiteljsko društvo:

116. Janko Polak, nadučitelj v Dolih pri Litiiji.

117. Marija Polak, učiteljica v Dolih pri Litiiji.

Namestnika:

24. Janez Blagajne, nadučitelj na Vačah.

25. Albin Lajovec, učitelj v Šmartnu pri Litiiji.

XXXI. Zveza slovenskih štajerskih učiteljev in učiteljic:

118. Anton Porekar, nadučitelj na Humu.

119. Martin Lesjak, učitelj v Rušah pri Mariboru.

120. Ivan Burdian, nadučitelj v Šmartnu pri Gornjem gradu.

Pet društev še vedno ni prijavilo delegatov. Prosim, da to store nemudoma.

Po sklepu upravnega odbora „Zaveze“ imajo pristop k delegacijski seji edino le pri-

javljeni delegati in delegatije. Zato je prejel vsak izvoljeni delegat legitimacijo, s katero se mu bode izkazati pri vstopu v dvorano.

Na mnogobrojno in veselo snidenje v Mariboru.

Kranjsko.

Učiteljsko društvo za ljubljansko okolico je zborovalo dne 31. julija t. l. ob 10. uri v „Nar. domu“ v Ljubljani s sledečim dnevni redom:

1. Predsednikov nagovor.
2. Tajnikovo poročilo.
3. Blagajnikovo poročilo.
4. Pregled letnega računa.
5. Volitev dveh računskih preglednikov.
6. Volitev društvenega vodstva.
7. Volitev delegatov k zborovanju „Zaveze“.
8. Nasveti.

Tov. predsednik konstatuje sklepčnost in pozdravi v precejšnjem številu zbrane tovaršice in tovariše, bodreč jih k slogi, kolegialnosti in stanevski zavesti. Spominja se 10 letnice obstanke društva in 40 letnice šol. zakona in omenja važnejše stvari društva v minolem poslovnem letu.

Poročili tajnikovo in blagajnikovo se vzameta odobruje na znanje. Preglednika računov sta jih našla v lepem redu.

V odbor so se volili z vzklikom: Jos. Gregorin (predsednik), Janko Žirovnik (preds. namestnik), Avgust Korbar (tajnik), Marica Žgurjeva (taj. namestnica), Jan. Petrič (blagajnik), Ivo Trošt (pevovodja) in vrla „stara korenina“ Fran Kavčič.

Delegatom za „Zavezino“ zborovanje sta bila voljena vrla Marica Žgurjeva in Petrič.

K sklepu se je oglasil še tov. Petrič ter predlagal, da se tov. predsednik, ki je ves čas društvenega obstanke vodil društvo, vestno in spretno, voli društvenim častnim članom — kar se je storilo z veseljem in vzklikom. Sledila je na to še prav nepriljena domača zabava. Pogovarjali smo se o stanovskih težnjah in drugih aktualnih vprašanjih ter se razšli v prijetni zavesti, da tudi med učiteljstvom ljubljanske okolice še ni zaspala vzajemnost in potrebna stanovska kolegialnost in z željo, da društvo rasi, krepí se in se razvija!

Tajnik.

Štajersko.

Šaleško učiteljsko društvo zboruje v nedeljo, dne 8. avgusta 1909, ob 2. uri popoldne v Šoštanju.

Vzored:

1. Zapisnik zadnjega zborovanja.
2. Dopisi in društvene zadeve.
3. Šola in kmetiško vprašanje; poročila tov. Trobej — Šoštanj.
4. Nasveti in predlogi.

Ker je to zborovanje zadnje v tekočem šol. letu, pričakuje polnoštevilne udeležbe o d b o r.

Slovenjebistriškega učit. društva dravinjski krožek ima v nedeljo, 8. t. m., popoldne ob 3. uri v Studenčah sestanek. Vabljen je vse učiteljstvo okraja, ker se viši perverska vaja za „Zavezino“ koncert.

Književnost in umetnost.

Domače ognjišče. Štev. 7. Vsebina: 1. Fran Milčinski: Naša zanemarjena mladina in Kranjska, oblastna ji mačeha. — 2. M. Kabaj: Pokorščina je vir sreče. — 3. Slike iz vzgoje: Pri stricu zdravniku na deželi. — 4. Dopisi. — 5. Drobtine. — Priporočamo!

Zvonček objavlja v svoji 8. števil. to-le vsebino: 1. Le vstani! Jos. V. a n d o t. Pe-se. — 2. Kaj nam je pripovedoval naš dedek. A. P e s e k. Povest. — 3. Na morskem dnu. L. a d. O. Poučni spis s podobo. — 4. Iz južnih krajev. I. v o T r o š t. Povest s podobo. — 5. Vanda. M. i l i c a J a n e ž i č e v a. Igrokaz v treh dejanjih. — 6. Veselje poletnih dni. Podoba. — 7. Na polju. A n d r o j R a p e. Pesem s podobo. — 8. Učiteljeve hruške. F. P a l n á k. Povest. — 9. Pred Olgičinim godom. F. H. M e d v e š č a n. Povest. — 10. Pozdrav. L. e o n P o l j a k. Pe-sem. 11. Pouk in zabava. Senčena podoba. — Besedna naloga. L. O. — Rešitev. — Kotiček gospoda Doropoljskega. — Priporočamo!

Klub „Vesna“ so ustanovili pretekli teden nekateri bivši člani umetniškega društva „Vesna“, ki se je pred nekaj leti razšlo, ker je večina članov zapustila Dunaj. Namen kluba: prijateljska zveza članov, praktični stik z naročujočim občinstvom.

Koliko naročil gre v tujino, ker večina naročiteljev ne pozna domačih moči, mnogostranosti in njih umetniškega delovanja.

Društvo „Vesna“ je slovensko občinstvo opozorilo na mlade moči, ki so se v žalibog prekratkom času društvenega obstoja častno izkazale na raznih poljih vpodabljalnih umetnosti. „Vesna“ se je udeležila korporativno I. jugoslovanske razstave v Belgradu z jako častnim in dobrim gmetnim uspehom, posamezni člani so razstavljali tudi drugod. Došlo je na „Vesno“ dosti naročil iz domovine, ki jih je društvo izvršilo na zadovoljnost in veselje naročiteljev in želo zanje obilo priznanja in pohvale. Pretežna večina članov je takrat še obiskovala umetniške šole. Od tistih dob pa so si znanje izpopolnili in se izurili v svojih

strokah tako, da danes lahko prevzamejo v izvršitev velika naročila, ki bi jim takrat delala še težave. Dokaz so dejstva.

Klub izvršuje najrazličnejša naročila, ki spadajo v področje risarske in slikarske umetnosti: načrte za reklamne namene, n. pr. etikete, risbe za inserate, plakate, vinjete za vabila itd., razglednice, plesna damska darila, risbe za opremo knjig, diplome, humoristice, portrete pokrajinske slike, svete podobe za sobe, cerkvene slike, razne umetnoobrtne načrte, n. pr. načrte za pohištvo, posebno v domačem slogu i. dr.

Klub daje na zahtevo pojasnila. Naslov: „Vesna“, Skofja Loka, Kranjsko. Klub zaupa v narodno zavednost slov. občinstva! Svoji k svojim! Zaupajmo svojim močem! Ne capljajmo za tujcem, češ, tuja stvar je vselej gotovo dobra! Lahko se osvojimo, da bo tujec čutil izpremembo, kadar pride v naše kraje, da bodo naši kraji nosili pečat domačega duha!

Šolska mladina o cesarjevem jubileju. Par tisoč te pesmi je na prodaj pri tov. Janku L e b a n u na Bukovici p. Selca nad Skofjo Loko. Dobiva se po znižani ceni: po 2 h (dva vinarja) iztisk, ako se naroči v večji množini.

Politiški pregled.

*** Kompromis v Istri.** V istrskem deželnem zboru je došlo do kompromisa med Italijani in Slovani. Slovani so privolili v delitev občin. Do končane delitve, ki bi se imela izvesti do 1. 1915, se ne bodo vršile v nobeni občini nove volitve.

Sankcioniran zakon. Cesar je sankcioniral zakon, ki meri na odpravo pelagre, sprejet pred dvema letoma v gorškem deželnem zboru.

Nemci proti češki šoli na Dunaju. Čehi nameravajo ustanoviti s pomočjo šolskega društva „Komensky“ tretjo češko ljudsko šolo na Dunaju, in sicer v Meidlingu. V omenjenem okraju so pa priredili Nemci obilo obiskan javen shod, na katerem so sklenili, da hočejo z vsemi silami zaprečiti to češko nakano, ki jo smatrajo za provokacijo dunajskih Nemcev. Kaj, ko bi posnemali v tem pogledu tudi Slovani Nemce, ki po vseh slovanskih mestih in pokrajinah ustanovljajo nemške šole, in sicer tudi tam, kjer ni zadostnega števila nemških otrok in imajo te nemške šole glavni namen, sprejemati otroke slovanskih staršev ter jih ponemčiti, dočim nimajo Čehi, ki se jih nahaja na Dunaju 200.000, drugega namena, nego svoje lastne otroke vzgojiti v materinem jeziku ter jih ohraniti svojemu narodu.

*** Ogrsko.** Socialni demokrati bodo začeli po vsi deželi živahno agitacijo za uvedbo splošne in enake volilne pravice. — Nemci na Ogrskem so pričeli nastopati proti uvedbi splošne in enake volilne pravice. Hujskajo Madjare, naj je ne uvedejo, ker bi zmagali pri volitvah po načelih splošne in enake volilne pravice Slovani in bi madjarstvo utonilo v slovanskem morju.

*** Revolucija v Španiji.** Zaradi neugodnih uspehov španskih čet v Maroku, kjer je bilo v raznih bitkah ubitih mnogo španskih častnikov in seveda še več vojakov, je nastalo med španskim ljudstvom veliko razburjenje, ki se je pa povečalo zaradi tega, ker so se neugodni uspehi ljudstvu prikrivali in niso smeli častniki prinašati resničnih poročil. Zaradi vsega tega so porabili španski revolucionarji to priliko, da so nahujskali skoro po vsem kraljestvu množico na tak način, da je izbruhnila na Španskem revolucija. Vlada je bila primorana razglasiti obsedno stanje čez vse dežele. Najhuje so revolucionarji razstrelili v Barceloni, kjer je prišlo do krvavih spopadov med množico in med policijo in vojaštvom. Ubityh je na obeh straneh vse polno oseb.

Jubilejski dar.

Učiteljstvo — sebi! Pri odhodnici preganjanega tov. Potokarja iz Št. Lovrenca ob Temenici na Veliki Loki nabral med tovariši, tovarišicami in učiteljskimi prijatelji tov. Davorin Matko 4260 K. K tej vsoti je prispeval gospod notar dr. Ku har 20 K. zadnjič izkazanih 1498-81 K, doslej darovanih 1541-41 K. Bog plati!

Vestnik.

Abiturijentski sestanek učiteljskišni-kov v Mestnem domu v Ljubljani. Prvi pojav po dolgem času se je porodil v zgodovini slovenskega učiteljstva, in krepiti se je pričela moč njega idej. Sestali so se dne 1. t. m. učiteljski abiturienti vseh slovenskih učiteljskih v belu Ljubljani, da tam proslave svoj praznik vstopa v javno življenje, da ga proslave skupno in z roko v roki stopajo v življenje po načrtu, ki so si ga zasnovali.

Zborovanje na sestanku slovenskih učiteljskih abiturientov in abiturientinj 1. avgusta je dobro uspelo. Navzočih je bilo tudi več gospodov učiteljev in v imenu „Zaveze“ je pozdravil zborovalce g. deželni poslanec Gangl. Hvala g. Ganglu za pozdrav in hvala vsem g. učiteljem, ki so se udeležili debate. Zvečer je bila na vrtu „Narodnega doma“ dobra zabava. Pridne in spretno gospodične so

hotele vsakemu ustreči, enemu s sladkarijami, drugemu z razglednicami in tretjemu zonet s cveticami, ki so jih darovali g. učitelji Črna-goj, Petrič, Trošt in Žirovnik. Vsem skupaj hvala! Prav iskreno pa se zahvaljujemo g. državnemu poslancu, mestnemu županu Ivanu Hribarju, ki nam je bil toliko naklonjen; da nam je dovolil dvorano „Mestnega doma“ za zborovanje. Prav požrtvovalnega se je izkazal g. učitelj Cepuder. Hvala „Glasbeni Matiji“ in predsedniku „Slavea“ za naklonjenost! Vsem, ki so kaj upomogli, da je tako dobro izpalo dopoldne in zvečer, iskrena hvala!

Tovariš Josip Franke, brat gospoda cesarskega svetnika Franketa v Ljubljani, bivši nadučitelj v Št. Petru na Dolenjskem, sedaj v pokoju v Oseku na Goriškem je odlikovan s častno svetinjo za 40 letno službo-vanje.

Mariborski koncert. (Popravek.) Pri pomnoževanju sekiric za mešan zbor „Božja solza“ se je vrnilo nekaj malenkostnih napak, ki pa so sicer razvidne iz razvoja harmonizacije. Vendar jih tu objavljam. Tenor ima v 4. vrsti v predzadnjem taktu f namesto fis, in sopran v naslednjih 2 taktih ravno tako f namesto fis. V pesmi „Kaj če bi veselje“ mora biti v 18. taktu v basu b namesto a. Prosim, da si p. t. sodelujoči to sami popravijo, da ne bo pri generalni vaji nepotrebnega nespo-razumljenja. Pevovodja.

Iz seje c. kr. okr. šol. sveta za go-riško okolico. Uradna naznanila se vzemo v znanje. Dovolil se zadanje šol. poslopja v Biljah in Grgarju. Ustanove se samostojne enorazred-nice za Vrh nad Kanalom, Podšabotin in Tevče. Sklene se komisijonalno obravnavati prošnji za ustanovitve šole za Selo-Gojače in Gorenje Ne-kovo, Kostanjevica, Greben. Stalno se vpokoji zaradi bolehnosti dve tov. učiteljici. Obrtni šoli v Benčah se poviša letni prispevek za 100 K. Dež. šol. svet naznanja, da je ustanovilo društvo „Lega nazionale“ zasebno dekljsko šolo v Podgori. Dovolje se razne poprave in odobre računi za že izvršene.

„Zveza narodnih društev na Šta-jerskem in Koroškem“ ima sedaj svoj lokal v Celju, Rotovška ulica št. 12, I. nadstr. Redne uradne ure je uvedla tako, da se ura-duje vsak delavnik od 2. do 3. ure popoldne, vsako nedeljo in praznik pa od 10. do 11. ure dopoldne. V teh urah bo v lokalu vedno na-vzoč kak odbornik. To na znanje vsem onim, ki bodo želeli osebno opraviti svoje posle. „Zveza“ priredi v dneih od 8. do 12. septem-bra t. l. v Celju velik poučen tečaj, na kate-rega se v prvi vrsti vabi učiteljstvo in dijaštvo. Dne 12. septembra t. l. se potem vrši v vseh prostorih celjskega Narodnega doma velika narodna slavnost v prid Ciril-Metodove družbe in v prid prirediteljice — „Zveze narodnih društev na Štajerskem in Koroškem“. — Na obojni prireditvi opozarjamo že danes.

Klerikalci proti učiteljstvu. Goriški klerikalci so dobili zadnje dni od svojih kranjskih pokroviteljev — podnosnico, češ, zakaj pa ne preganjate učiteljstva tako sistematično, kakor delamo mi na Kranjskem? Saj imate v rokah deželni šolski svet; glejte, da si ga ohranite, zlasti po novih volitvah, ki smo vam jih mi izbojevali ob tako ugodnem času. Zmagati mo-rate, naj stanejo volitve, kolikor hočejo, potem pa zamašite učiteljstvu usta! — Lepi časi, ako bi klerikalna drevesa rasla v nebo!

Uradni razpisi učiteljskih služb.

Št. 985. Kranjsko. 123 1—1

Na enorazredni ljudski šoli v Krašnji je stalno oddati izpraznjeno učiteljsko in voditeljsko službo z zakonitimi prejemki in naravnim stanovanjem.

Pravilno opremljene prošnje je vlagati predpisa-nim službenim potom semkaj do 25. avgusta 1909.

V kranjski javni ljudskošolski službi še ne stalno nameščeni prosilci morajo z državnozdravniškim iz-pričevalom dokazati, da so fizično popolnoma spo-sobni za šolsko službo.

C. kr. okrajni šolski svet v Kamniku, dne 18. julija 1909

Št. 1859. 124 1—1

V postojnskem šolskem okraju namestiti sta za-četkom šolskega leta 1909/10. dve učnosposobljeni potovalni učiteljici za ženska ročna dela in sicer ena s sedežem v Postojni za sedaj za enorazredne ljudske šole v Bukovju, Matenji vasi, Orehku in na Ubelj-skem, in druga s sedežem v Vipavi za sedaj za eno-razredne ljudske šole na Erzclju, v Ložah, na Slapu, Ustji in Vrabčah, proti gotovi letni nagradi 1200 K.

Nameščenja je začasno ter ne daje nikake pravice do preskrbljenosti ali pokojnine.

Pravilno opremljene prošnje naj se predlagajo semkaj do 24. avgusta 1909.

C. kr. okrajni šolski svet v Postojni, dne 30. julija 1909.

Jernej Bahovec

trgovina s papirjem
poleg Prešernovega spomenika

priporoča slavnemu učiteljstvu in dru-gemu občinstvu svojo bogato zalogo

šolskih potrebščin, papirja, zvezkov, šolskih knjig, pisalnega in risalnega orodja, umetnih, trgovskih knjig, raz-glednic itd.

Nasim rodbinam priporočamo 23
- Kolinsko cikorijo -

Anton Šarc

Ljubljana, Sv. Petra cesta 8.

Specialna trgovina za opreme nevest. Moško, žensko, otroško in perilo za novorojence se po meri izdeluje solidno in najceneje. — Platno vseh širin za telesno in posteljno perilo, namizni prti, serviete, garniture za kavo, bele in barvaste, brisalke, žepni robci, brisalne rute, šifon, širting, kreton, batist itd. itd.

Najnovejše modele za perilo radi pokažemo na ogled. — Švicarske vezanine.

Strogo solidno blago. Niske stalne cene.

Gg. učiteljem in njih rodbinam 5% popusta.

Svetlolikalnica:

23 42-33 Kolodvorske ulice št. 8.

Snažno se oblači

vsa rodovina, ki si naroči zbirko vzorcev iz češke tkalnice 111 52-5

Marije Jirsově

učiteljeve soproge

v Novém Hrádku n/ Met.

(dobaviteljica deželne osrednje zveze učiteljskih društev v Češkem kraljestvu).

Dobiva se 2—8 metrov dolgih odrezkov cefira, kanafasa, flanele, platna, modrotiska itd. Zavoj 45 m za 18 K, najlepša kvaliteta 40 m za 20 K franko, tudi polovico zavoja za 9, ozir. 10 K. Blago je stalnobarvno in močne kakovosti.

Naročite in ostanete stalni odjemalci. Vzorci blaga zastonj in franko.

Pišite po vzorce!

V. J. Havlíček a bratr

v Poděbradech na Češkem

izvozni dom platnenega in modnega blaga priporoča splošno priznane in pohvaljene kakovosti

modnega blaga volnenega in pralnega za dame in gospode, platna, damasta, prtiče, brisače, sigurno stalnobarvnih prekrasnih modernih vzorcev **zefiri** oblačila. **Opreme** za neveste za nizke, stalne cene. — Krasna izbira. —

Samo pri nas vse pristno.

Mnogo pohvalnic. Naročila za več nego 15 K pošiljamo poštne prosto. Zavitek s 40 metri ostankov okusno sortiranih za 18 K proti povzetju.

Pišite po vzorce!

9 21-16

VERONIKA KENDA

v Ljubljani

na Dunajski cesti šte. 20

priporoča p. n. krajnim šol. svetom, šol. vodstvom in učiteljstvu svojo veliko zalogo pisalnih in risalnih potrebščin.

Dalje imam v zalogi risalni papir raznih vrst v vseh predpisanih velikostih, pisalni in pismeni papir, zavitke različne velikosti, veliko izbiro peres, držal, svinčnikov, gumic, krede, črnila, barvic, ravnil, ter vseh v to stroko spadajočih predmetov. 10 34-31

Postrežba točna in solidna.

Glavna zaloga

A. Slatnarjevih zvezkov.

Knjigarna

L. Schwentner

Ljubljana, Prešernove ulice 3

priporoča nastopne novosti:

Aškere A.: Akropolis in piramide. Poetični sprehodi po Orientu. — Broširano K 3.—, eleg. vez. K 4-50. 92 30-6

Čankar Ivan: Za križem. Obsega 13 novel in črtic z epilomgom. — Broširano K 3.—, eleg. vez. K 4-50.

Levstik Vladimir: Obsojenec. Vsebina: Nenormalni piščanec. Razmišljeni Vid. Mlada Breda in slepec. Rikard Malloprou. Broš. K 2-50, eleg. vez. K 3-50.

Milčinski Fran: Igračke. Črtice in podlistki. Broš. 2 K, el. vez. 3 K. Murnik Rado: Jari junaki. Humoreske. Br. K 2-50, el. vez. K 3-50.

Prva avstro-ogr. c. in kr. priv. ameriška tovarna Cottage-Organs in orgelj-harmonijev.

Najboljše orgelj-harmonije obeh sistemov izdeluje in pošilja najceneje **RUDOLF PAJKA & Komp.,** Kraljevi gradec št. 120 (Češko).

Zaloga: Dunaj, Praga, Budimpešta.

Harmonije na pendel obeh sistemov in vseh velikosti, z natančno orgeljsko mersuro za cerkve, semenišča in kot orglje za vajo.

Pošilja se poštne prosto do zadnje železniške postaje. Gospodom učiteljem visok rabat. Delna odplačila od 8 K dalje.

Cenovniki gratis in franko.

Pripravljajte se na „Zavezino“ skupščino v Mariboru!

Ivan Bonač

v Ljubljani 121-2

Šelenburgove ulice 6

(nasproti glavne pošte)

priporoča slavnim šolskim vodstvom svojo

trgovino papirja in šolskih potrebščin.

Velika zaloga vsakovrstnih šolskih zvezkov, papirja, črnila itd. itd. — Edina zaloga najboljših svinčnikov v korist družbe sv. Cirila in Metoda.

(Prosim blagovolite zahtevati cenovnik, ki ga dopošljem brezplačno.)

Risarska stojala

iz močne 1^a lepenke

z upognjenim hrbtom (nezarezanim) po najnovejšem predpisu.

Velikosti I. = 240 × 195 mm à 10 vin. II. = 280 × 200 mm à 12 vin. III. = 350 × 250 mm à 22 vin.

Trpežne zaponke za pritrdjenje predlog 100 komadov K 2.—.

-Velika knjigovoznica-

v kateri se izdelujejo preprosta kakor tudi najfinjša dela. — Za šolske in ljudske knjižnice stavim posebno znižane cene in so take knjižnice najtrpežnejše v močno platno vezane. — Oc. šolska vodstva naj blagovolijo radi cen vprašati.

„SLAVIJA“

vzajemno zavarovalna banka v PRAGI

zavaruje v življenjskih oddelkih: na slučaj doživljenja in smrti, doto otrokom, dohodke in pokojnine, ter dovoljuje uradnikom, častnikom, profesorjem, učiteljem in vpokojencem posojila proti prenotaciji na službini, pokojnini, ženitveni kaveji itd., in v požarnem oddelku: proti škodam po požaru.

Zavarovani kapital . . . K 1053.737.339-88

Zavarovalnine . . . „ 8.090.621-62

Izplačane škode in kapitali leta 1905 . . . „ 4.361.283-89

Rezervne in poroštevne zaloge . . . „ 41.335.041-01

Pokojninski zalogi (uradniška in zastopniška) . . . „ 2.188.391-24

Premoženje, naloženo v vrednostnih papirjih, posestvih, posojilih na posestva . . . „ 34.087.781-48

Izplačana dividenda članom življen. oddelkov l. 1905 . . . „ 206.296-40

V vsem pa doslej . . . „ 1.606.893-21

V letu 1905 se je premoženje pomnožilo za . . . „ 3.004.509-80

V 37 letni dobi svojega obstanka izplačala je banka „Slavija“ svojim članom odd. I—V. za škode in nagrade . . . „ 97.814.430-97

Vsa pojasnila daje 14 26-15

General. zastop banke „Slavije“

v Ljubljani,

Gospodske ulice št. 12.

V najnem založništvu je izšla:

VOJVODINA KRANJSKA

Izdava A za šole:

17 zemljepisnih narisov v barvotisku z besedilom in dodatnim pojasnilom zemljepisnih znamenj.

Sestavil in narisal

FRAN MAROLT,

učitelj v Ljubljani.

Visoki deželni svet kranjski je z razpisom z dne 25. maja 1907, št. 2463, odobril in pripustil to učilo v uporabo kot razredno na ljudskih in meščanskih šolah s slovenskim učnim jezikom.

Vsi nariski, izvršeni na 18 listih, so risani v merilu 1 : 75.000. — Velikost 87 × 60 cm.

Torej ponazorjujejo po minimalnem načrtu za zemljepisni pouk v ljudskih šolah izbrano učilo v taki velikosti in preglednosti, da ga vsi učenci vsega razreda lahko na daljavo čitajo.

Cena 10 K.

lg. pl. Kleinmayr & Fed. Bamberg v Ljubljani.

Cena 1 K.

Izdava B za učence:

17 zemljepisnih narisov v barvotisku z besedilom.

Sestavil in narisal

FRAN MAROLT,

učitelj v Ljubljani.

Izbora učiva se naslanja doslovno na podrobni učni načrt, ki ga je odobril c. kr. deželni šolski svet z razpisom z dne 27. decembra 1903, št. 2791, in ki velja kot normativ za domoznanski pouk v četrtem šolskem letu 2., 3., 4. in večrazrednih ljudskih šol. Z razpisom vis. c. kr. deželnega šolskega sveta kranjskega z dne 28. januarja 1908, št. 468, je to delo odobreno kot učilo na ljudskih in meščanskih šolah.

Trgovina s papirjem, pisalnimi in risalnimi potrebščinami, prodaja c. kr. šolskih knjig in igralnih kart

Zvezna trgovina v Celju

Rotovška ulica št. 2

priporoča kancelijski, konceptni, pismeni, dokumentni, ministrski, ovitni in barvani papir; svinčnike, peresa, peresnike, radirke, kamenčke, tablice, gobice, črnilo itd. — Največja zaloga vseh tiskovin za občinske urade, krajne šolske svete, učiteljstvo, župnijske urade, okrajne zastope, užitniške zastope, hranilnice, posojilnice, odvjetnike, notarje in privatnike.

Lastna zaloga šolskih zvezkov in risank.

Temni lak za šolske table. — Strune za gosli. — Štambilje, vignete. — Zavitke za urade v vseh velikostih. — Ceniki brezplačno na razpolago. — Dobro blago in točna postrežba. 6 42-32

UČITELJSKA TISKARNA

registrovana zadruga z omejenim jamstvom

Gradišče šte. 4 v Ljubljani Gradišče šte. 4

priporoča sl. kraj. šol. svetom, šol. vodstvom in učiteljstvu

uradne tiskovine iz svoje zaloge.

Ceniki se pošiljajo na zahtevo zastonj. Postrežba točna. Tudi vse tiskovine za županstva ima tiskarna po zmernih cenah v zalogi.

Tiskarna sprejema vsa v tiskarsko stroko spadajoča dela ter jih izvršuje okusno in po solidnih cenah. Tiskovine se izvršujejo v eni ali več barvah. Tiskanje muzikalij in časopisov.

Telefon št. 118.

(5) 52-28

Litografija.

Poštna hranilnica št. 76.307.